

KRAV TIL STUDIER VED NTNU

NTNU 2016

Innholdsfortegnelse

Innledning	ii
Prosess for oppretting av nye studier	ii
DEL 1	1
1.0 Om studiet	1
2.0 Forankring i strategi og profil	1
3.0 Utdanningsledelse og oppfølging	1
4.0 Forskningskobling og fagmiljø tilknyttet studiet	1
5.0 Samfunnsrelevans og læringsutbytte	2
5.1 Internasjonalisering	3
5.2 Rekrutteringsgrunnlag og arbeidsmarked	3
5.3 Antall studenter	3
6.0 Samarbeid ved NTNU eller med eksterne aktører	3
6.1 Samarbeid ved NTNU	3
6.2 Samarbeid med eksterne aktører	4
7.0 Studietilbud med ekstern finansiering	4
7.1 Erfaringsbaserte masterprogram	4
7.2 Oppdragsundervisning	4
7.3 Andre videreutdanningstilbud	4
8.0 Kostnadsberegning og finansiering	5
DEL 2	6
1.0 Fastsettelse av studieplan	6
1.1 Nasjonale rammeplaner	6
1.2 Studiets innhold og oppbygning	6
1.2.1 Innholdsfortegnelse studieplan	6
1.2.2 Innholdsfortegnelse emnebeskrivelse	6

Vedlegg:

Veiledning for opprettelse av studier

Veiledning for utvikling av studieplaner og emnebeskrivelser

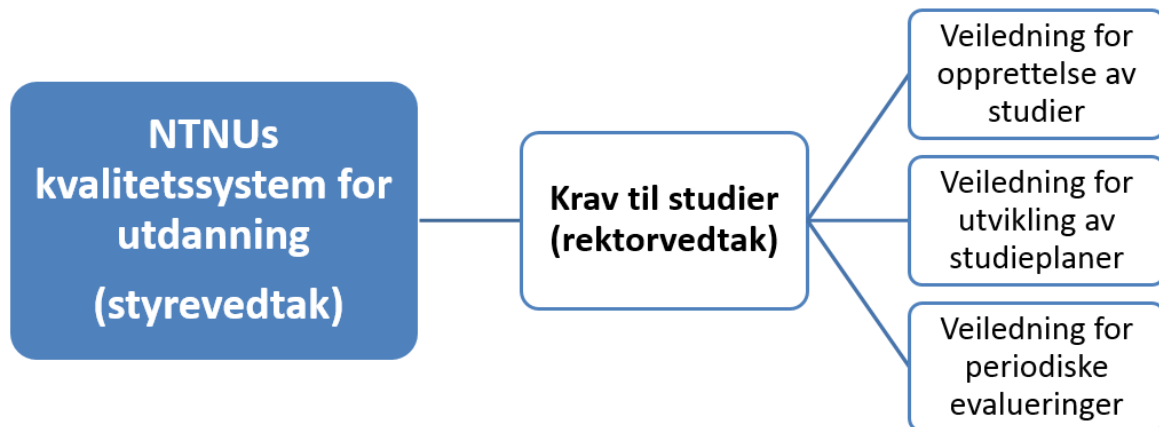
Veiledning for periodiske evalueringer av studieprogram

Fastsatt av rektor desember 2015

(Red. revisjon juni 2016)

Innledning

«Krav til studier ved NTNU» er en del av NTNUs kvalitetssystem for utdanning og har tilknyttet egne utdypende veiledninger.

«Krav til studier ved NTNU» inneholder krav som gjelder for alle studietilbud som gir studiepoeng. Rektor fastsetter prosedyrer for etablering av nye studier og nærmere krav om hva som skal fremgå av studieplan og emnebeskrivelser.¹ Som vedlegg til dokumentet er det utarbeidet en veiledning for opprettelse av nye studier, en veiledning for utvikling av studieplaner og en veiledning for periodiske evalueringer.

Prosess for oppretting av nye studier

Det legges til grunn at fakultetet har vurdert om det finnes lignende eksisterende studier ved NTNU eller andre utdanningsinstitusjoner, først og fremst nasjonalt, men også internasjonalt der dette er relevant. Dette inkluderer også om det er lignende studier under planlegging. Ved vurdering av etablering av nytt studieprogram skal det eksplisitt vurderes om det planlagte tilbudet eventuelt kan opprettes som en studieretning innenfor et eksisterende program, eller om det eventuelt kan foretas noen sammenslåinger eller andre omgjøringer i forbindelse med etableringen.

For at styret skal kunne utøve sin overordnede strategiske rolle legges det opp til en totrinnsbehandling ved opprettelse av nye studier. Basert på styrets tilbakemeldinger i den første runden og rektors påfølgende dialog med fakultetene fremmes endelige forslag i den andre runden.

Dokumentet er følgelig delt i to hoveddeler, der den første delen inneholder de mer strategiske begrunnelsene og den andre delen går videre med hensyn til nærmere fastsettelse av studieplan.

Trinn 1

Ved den første runden per 1. mai skal alle punktene i dokumentet «Krav til studier ved NTNU» del 1 besvares utfyllende. Veiledningen for opprettelse av nye studier skal benyttes i denne forbindelse. Her framkommer det hva redegjørelsen minst skal inneholde.

Rektor ber i sitt bestillingsbrev i november/desember om at fakultetene per 1. mai sender inn sine foreløpige forslag til endringer i studieporteføljen for det påfølgende studieåret sammen med sine langsiktige planer.

¹ Forskrift om studier ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) (Studieforskriften) § 4-1, 3. ledd

Trinn 2

Ved den andre forslagsrunden i september skal både del 1 og del 2 besvares, og veiledningen for opprettelse av nye studier skal også benyttes i den andre runden. Del 1 ved den andre runden må da være en oppdatert versjon av tilsvarende fra den første runden.

Dersom fakultetet på bakgrunn av tilbakemeldingene fra styret ved den første runden og/eller som resultat av den påfølgende dialogen med rektor har kommet fram til at et forslag om nyopprettelse ved den første runden trekkes eller utsettes ved den andre runden, så skal det også redegjøres nærmere for det.

DEL 1

1.0 Om studiet

Studietilbudet skal oppfylle alle krav i aktuelle lover og forskrifter, med tilhørende utfyllende regler:

- [Lov om universiteter og høyskoler](#)
- [Forskrift om grader og yrkesutdanninger, beskyttet tittel og normert studietid ved universiteter og høyskoler](#)
- [Forskrift om krav til mastergrad](#)
- [Forskrift om godskriving av høyere utdanning](#)
- [Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning](#)
- [Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning \(studietilsynsforskriften\)](#)
- [Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for høyere utdanning](#)
- [Forskrift om studier ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet \(NTNU\)](#)
- [Forskrift om opptak til universiteter og høyskoler](#)
- [Forskrift om opptak til studier ved NTNU](#)
- [Rammeplaner for høyere utdanning](#)

2.0 Forankring i strategi og profil

Fakultetet må ha vurdert i hvilken grad det foreslåtte studiet er i samsvar med fakultetets og NTNUs strategi, herunder også koblinger til forskningsstrategier. Tilsvarende koblinger til andre typer styringsdokumenter som for eksempel NTNUs hovedprioriteringer, internasjonal handlingsplan eller andre føringer skal også belyses.

Fakultetet må beskrive studiets faglige profil og hvilket fagområde studiet hører til, herunder fakultetets vurdering av studiet med henblikk på NTNUs profil.

3.0 Utdanningsledelse og oppfølging

Dekan og/eller instituttleder må påse at det er satt av tilstrekkelig ressurser til studieprogramledelse og periodiske evalueringer. Alle studieprogram skal ha et studieprogramråd og en studieprogramleder, men flere studieprogram kan ha felles studieprogramråd så lenge det ivaretar kravene til sammensetning og oppgaver i henhold til NTNUs kvalitetssikringssystem. Der det er flere samarbeidende fakultet bør lederskapet og sekretariatsfunksjonen for studieprogramrådet legges til programmets vertsfakultet. Lederskap og sekretariatfunksjon kan alternere mellom de involverte fakultetene, men ansvarsrollen må være avklart.

4.0 Forskningskobling og fagmiljø tilknyttet studiet

Fakultetet skal tydeliggjøre forskningskoblingen ved det nye studietilbudet. Her må det beskrives hvordan studentene vil møte forskning og faglig og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid som del av studiet. Det må redegjøres for hvordan forskning og faglig og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid er koblet til studiet.

Dersom studiet har tilknytningspunkt opp mot et av NTNUs tematiske satsningsområder (TSO), eller sentraene for fremragende utdanning/forskning/innovasjon (SFU/SFF/SFI) skal dette komme fram.

Krav til fagmiljø tilknyttet studiet er gitt i NOKUTs Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning (studietilsynsforskriften § 7-3). Dette innebærer følgende krav:

- Fagmiljøets sammensetning, størrelse og samlede kompetanse skal være tilpasset studiet slik det er beskrevet i plan for studiet og samtidig tilstrekkelig for å ivareta den forskning og det faglige og kunstneriske utviklingsarbeidet som utføres.
- Fagmiljøet skal delta aktivt i nasjonale og internasjonale samarbeid og nettverk relevante for studiet. Med «relevante samarbeid og nettverk» menes samarbeid og nettverk som gir fagmiljøet erfaringer som kan brukes i studiet og bidra til økt utdanningskvalitet.
- Minst 50 prosent av årsverkene knyttet til studiet skal utgjøres av tilsatte i hovedstilling ved institusjonen. Av disse skal det være personer med minst førstestillingskompetanse i de sentrale delene av studiet.

For masterprogram gjelder også: Minst 10 prosent av det samlede fagmiljøet skal være professorer eller dosenter, og ytterligere 40 prosent må være ansatte med førstestillingskompetanse.

Med hovedstilling menes at institusjonen er hovedarbeidsgiver for den ansatte. Ansatte som har enkeltpersonforetak ved siden av stillingen ved institusjonen, må ha institusjonen som hovedarbeidsgiver for å regnes som ansatt i hovedstilling. Søker må ta utgangspunkt i årstimer arbeidet ved institusjonen utgjør, sammenliknet med årstimer i enkeltpersonforetaket.

- Fagmiljøet skal drive aktiv forskning, faglig og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid. For masterprogram gjelder også: Fagmiljøet skal ha dokumenterte resultater på høyt nivå.
- For studier med praksis skal fagmiljøet og eksterne praksisveiledere ha hensiktsmessig erfaring fra praksisfeltet.

Se egen «Veiledning om opprettelse av nye studier»

5.0 Samfunnsrelevans og læringsutbytte

Studiets samfunnsrelevans i vid forstand må belyses.

Studiet skal beskrives gjennom krav til læringsutbytte, jfr. Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR). NKR er et overordnet rammeverk som ikke inneholder fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelser. Disse vil fortsatt finnes i læreplaner, utdanningsplaner, studieplaner, fagplaner og rammeplaner. Studiet skal avspeile kravene i det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket for læringsmål hvor det framgår at studentene skal få innsikt i relevante fag- og yrkesetiske problemstillinger og erfaring med å anvende fagets metoder og regler for akademisk redelighet. Det skal formuleres ett totalt læringsutbytte for hvert studium definert i kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse. De læringsutbyttebeskrivelsene som brukes i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk, oppsummeres som følger:

Kunnskap: Kunnskap er forståelse av teorier, fakta, begreper, prinsipper og prosedyrer innenfor fag, fagområder og/eller yrker.

Ferdigheter: Evne til å anvende kunnskap for å løse problemer og oppgaver. Det er ulike typer ferdigheter: kognitive, praktiske, kreative og kommunikative.

Generell kompetanse: Generell kompetanse er å kunne anvende kunnskap og ferdigheter på selvstendig vis i ulike situasjoner i utdanning- og yrkessammenheng gjennom å vise samarbeidsevne, ansvarlighet, evne til refleksjon og kritisk tenkning.

Studentenes forventede læringsutbytte skal være relevant for arbeidsliv, videre studier eller begge. Når det gjelder relevans for arbeidsliv, kan uttalelser fra samarbeidsfora, næringslivsring, rådet for samarbeid med arbeidslivet, aktuelle avtakerbedrifter, kandidatundersøkelser eller lignende brukes i redegjørelsen.

Ved etablering av et nytt studium som baserer seg på stor grad av gjenbruk av emner fra eksisterende studieprogram må det redegjøres for hvordan emners læringsutbytte passer inn i forhold til det nye studieprogrammets læringsutbytte.

Her forventes mer utfyllende beskrivelse i runde 2 i Del 2.

5.1 Internasjonalisering

Det må redegjøres for planer for studentutveksling og internasjonalisering. Videre må det gis en begrunnelse for at ordningene er relevante for nivå, omfang og egenart, og hvordan studentene som drar på utveksling fortsatt oppnår det totale læringsutbyttet for studiet.

Her forventes mer utfyllende beskrivelse i runde 2 i Del 2.

5.2 Rekrutteringsgrunnlag og arbeidsmarked

Fakultetet må framlegge en vurdering av markedet og rekrutteringsgrunnlaget med hensyn til det foreslåtte studiet. Rekrutteringen av studenter til studiet skal være stor nok til at institusjonen kan etablere og opprettholde et tilfredsstillende læringsmiljø og et stabilt studium. Det må beskrives hvordan en ser for seg at det skal bli et stabilt og robust læringsmiljø over tid. Dersom en planlegger et studium med relativt få studenter må det gis en begrunnelse for det, f.eks. om vurderingen av arbeidsmarkedet tilsier at det ikke skal utdannes for mange kandidater hvert år.

Ekstern vurdering av arbeidsmarked og samfunnsbehov for studiet skal innhentes og dokumenteres i form av markedsundersøkelser, bekreftelser fra arbeidslivet eller lignende.

5.3 Antall studenter

Fakultetet skal stipulere det totale antallet studenter en tenker seg på studiet. Det må redegjøres for at det stipulerte antallet vil føre til et tilfredsstillende læringsmiljø. Det bør også anføres hva en eventuelt ser for seg med hensyn til forventet frafall underveis i studiet.

6.0 Samarbeid ved NTNU eller med eksterne aktører

Samarbeid kan internt ved NTNU, med andre utdanningsinstitusjoner eller andre eksterne aktører. For alle typer samarbeid gjelder NTNUs studieforskrift når studenten skal avlegge eksamen ved NTNU.

6.1 Samarbeid ved NTNU

Hvis det er flere involverte fakultet skal alle fakultetene ha vurdert og tatt stilling til studietilbudet, og blitt enige om hvilket fakultet som skal være studiets vertsfakultet. Samarbeidsavtale skal inngås der de involverte fakultet forplikter til sine bidrag inn i studietilbudet. Det skal her også beskrives samarbeid med tilstøtende fagmiljø.

6.2 Samarbeid med eksterne aktører

I de tilfeller hvor det sammen med fakultetet er involvert eksterne aktører, øvrige utdanningsinstitusjoner eller andre, skal det foreligge samarbeidsavtale eller bekreftelse på samarbeid dersom studietilbudet opprettes. Dette gjelder selv om det ikke dreier seg om en fellesgrad. Fakultetene skal redegjøre for at alle kravene som NOKUT stiller til studiekvalitet i studietilsynsforskriften § 7-1 til 7-3 er dekket.

For studier med ekstern praksis skal det foreligge tilfredsstillende avtaler som regulerer vesentlige forhold av betydning for studentene.

Se egen «Veiledning for opprettelse av studier»

7.0 Studietilbud med ekstern finansiering

Studier med ekstern finansiering kan være erfaringsbaserte masterprogram, andre videreutdanningstilbud, oppdragsundervisning eller internasjonale samarbeidsprogram med ekstern støtte.

7.1 Erfaringsbaserte masterprogram

Et erfaringsbasert masterprogram er en yrkesrettet master. Foruten bachelor eller tilsvarende kreves det minst to års relevant yrkeserfaring for å bli tatt opp. Et erfaringsbasert masterprogram kan være på 90 eller 120 studiepoeng, og er åpent for alle å søke opptak til. Det kan tas egenbetaling fra studentene på erfaringsbaserte masterprogram. Styret kan gi adgang til det, og rektor fastsetter nivået på egenbetalingen etter forslag fra fakultetet i samråd med NTNU Videre. Ved erfaringsbaserte med egenbetaling kan denne dekke hele eller deler av kostnadene knyttet til studiet. Fakultet som har planer om å opprette et erfaringsbasert masterprogram må redegjøre for bakgrunnen for at en ønsker studiet etablert som erfaringsbasert og ikke ordinært studieprogram. Det må også angis forslag til nivå på egenbetalingen.

Se egen «Veiledning for opprettelse av studier».

7.2 Oppdragsundervisning

Med oppdragsundervisning forstås kurs, emner eller studieprogram som gir studiepoeng institusjonen utfører mot vederlag fra ekstern oppdragsgiver. Et slikt studietilbud vil kun være forbeholdt oppdragsgiver. Den eksterne skal dekke alle kostnadene ved studietilbudet, både direkte og indirekte kostnader. Alle øvrige krav som for øvrige studier må oppfylles også for disse studiene. Det kan ikke være tilsvarende et eksisterende studietilbud i studieporteføljen. Samarbeidet skal være av faglig interesse for institusjonen, og det må inngås en avtale med den eksterne part. Fakultet som har planer om å tilby nye studieprogram som oppdragsundervisning må redegjøre for bakgrunnen for at en ønsker studiet etablert som det.

Se egen «Veiledning for opprettelse av studier».

7.3 Andre videreutdanningstilbud

Andre videreutdanningstilbud kan være alt fra enkeltstående emner til studietilbud av større omfang. For disse studiene gjelder tilsvarende krav som øvrige studietilbud. For videreutdanningstilbud som innebærer samarbeid med eksterne aktører se også kapittel 6.2 *Samarbeid med eksterne aktører*.

Se egen «Veiledning for opprettelse av studier».

8.0 Kostnadsberegning og finansiering

Ny rammefordelingsmodell (RFM) er under utredning og skal tas i bruk fra og med budsjettåret 2018 forutsatt at dette vedtas av NTNUs styre innen februar 2017.

NTNU i Ålesund, NTNU i Gjøvik, tidligere HIST og de gamle NTNU-fakultetene viderefører sine finansieringsmodeller for budsjettåret 2017. Dette betyr at budsjetteringen gjøres på laveste organisatoriske nivå, og at budsjettene deretter aggregeres sammen i forhold til den nye organiseringen som trer i kraft fra 1. januar 2017. Styrets vedtak om ny fakultetsstruktur innebærer at budsjettprosessene for 2017 langt på vei kan gjennomføres på samme måte som tidligere og med begrensede tilpasninger i overgangsfasen. Fakultetene forholder seg dermed til sin gjeldende finansieringsmodell ved innmelding av endringer i studieporteføljen for studieåret 2017/18.

Ved forslag om opprettelse av nytt studium skal fakultetet sette opp en kostnads- og finansieringsoversikt. Oversikten skal inneholde et estimat for oppstarts- og utviklingskostnader og et estimat for kostnader for ordinær drift av studiet. Fakultetet skal videre redegjøre for hvordan kostnadene skal finansieres. Dersom det er behov for økonomisk støtte til utvikling og oppstart av studiet, må fakultetet vurdere å bruke av sine egne strategi- og omstillingsmidler til dette formålet. Fakultetet kan ikke forvente å få tilført midler utover økning i resultatbevilgning som følge av økt studiepoengproduksjon.

Kostnader i forbindelse med ordinær drift av studiet skal estimeres per år inntil studiet har nådd maksimumstallet på studenter. Tabell for kostnads- og finansieringsoversikt i vedlegget «Veiledning for opprettelse av nye studier» må fylles ut.

DEL 2

1.0 Fastsettelse av studieplan

Vertsfakultetet som administrerer studiet, vedtar studieplan. Der rektor har opprettet forvaltningsutvalg eller lignende for en gruppe studieprogram vedtar disse studieplan i henhold til gitt mandat. Det må dokumenteres at det aktuelle studiet tilfredsstillers kravene som stilles i de relevante lover og forskrifter.

1.1 Nasjonale rammeplaner

En del utdanninger er underlagt rammeplaner gitt i forskrift av Kunnskapsdepartementet (KD). Oversikt over rammeplanstyrte utdanninger finnes på KDs nettsider samt NTNUs nettsted Generelle lover og retningslinjer. Det må vises hvilke emner i studiet som er tilsvarende de enkelte enhetene i rammeplanen med sikte på å oppfylle kravene i rammeplanen. Der rammeplanen har krav om praksis i studiet må det vises hvordan praksis i studiet tenkes å oppfylle kravene i rammeplanen.

1.2 Studiets innhold og oppbygning

NTNUs studieforskrift inneholder noen krav til hva studieplan og emnebeskrivelse skal inneholde i § 4-2. Denne listen er ikke uttømmende, men angir minimumskrav. For utfyllende beskrivelse av krav se NTNUs «Veiledning for utvikling av studieplan og emnebeskrivelser». Særsilt fokus er på utvikling av læringsutbyttebeskrivelser. NTNU forutsetter at læringsutbyttebeskrivelser utvikles særsilt for hvert enkelt studieprogram. Læringsformene i studiet skal utvikles for å legge til rette for oppnåelse av læringsutbyttene og vurderingsformene skal utvikles slik at NTNU kan måle oppnåelse av læringsutbytte. NTNU skal følge krav gitt gjennom Nasjonalt Kvalifikasjonsrammeverk og i nasjonale forskrifter om studier.

1.2.1 Innholdsfortegnelse studieplan

I. Navn på studieprogram	IX. Vurderingsformer
II. Opptakskrav	X. Internasjonalisering
III. Godkjent	XI. Entreprenørskap, innovasjon og nytenkning
IV. Innledning, inkludert rammeplanhenvisning	XII. Yrkesmuligheter / videre studier
V. Læringsutbytte	XIII. Praksisstudier
VI. Varighet, omfang og nivå	XIV. Krav om skikkethet
VII. Oppbygging av studiet	XV. Spesielle krav og betingelser
VIII. Læringsformer	XVI. Andre relevante opplysninger

1.2.2 Innholdsfortegnelse emnebeskrivelse

I. Emnenavn	VIII. Anbefalt forkunnskapskrav
II. Studiepoeng	IX. Faginnhold
III. Læringsutbytte	X. Læringsformer
IV. Nivå	XI. Obligatoriske aktiviteter
V. Undervisningssemester	XII. Vurderingsform og karakterskala
VI. Undervisningsspråk	XIII. Studiepoengreduksjon
VII. Forkunnskapskrav, adgangsbegrensning og studierettskrav	XIV. Emneansvarlig
	XV. Ansvarlig enhet
	XVI. Andre relevante opplysninger